
Anknytning och föräldrablivande i adoptionsfamiljer

Carolina Laine
Leg. psykolog

Vad är anknytning?

✎ Anknytning – Att stå i förbindelse med en större enhet

✎ Anknytningsteorin handlar om

- ☞ Hur ett känslomässigt band växer fram mellan barnet och dess närmaste vårdare under de första levnadsåren.
 - ☞ Hur barnet senare i livet förhåller sig till närhet beskydd och omsorg – självständighet och egen styrka
-

Anknytning och Bindning (Bowlby, 1969)

En psykobiologisk teori om den svagares behov av stöd från någon starkare för att överleva och den starkares behov av att erbjuda detta stöd.

- ☞ Anknytning (attachment) är ett målrelaterat beteendesystem som bygger på ett instinktivt socialt beteende med biologisk funktion
 - ☞ Bindning (bonding) är ett beteendesystem med både genetisk och erfarenhetsmässig grund
-

Anknytningens förutsättningar

- ✧ Alla barn knyter an, resultat av ett evolutionärt selektionstryck.
 - ✧ Anknytningen aktiveras när fara eller hot om fara föreligger.
 - ✧ Hjärnan är vid födseln omogen, barnet kan inte fungera självständigt.
-

Utveckling av anknytning

- ✎ Fas 1 – Födelsen till 8-12 veckor
Odiskriminerande orientering och signalering.
På/Av upplevelser.
Föräldern som en dold reglerare av barnets
fysiologiska behov.
 - ✎ Fas 2 – 8-12 veckor till 6-9 månader
Diskriminerande orientering och signalering till en
eller några personer. Minnesutveckling.
Föräldern står för reglering av beteendesystem och
kontinuitet.
-

Utveckling av anknytning

- ✧ Fas 3 – 6-9 månader till 3 år
 - Anknytningens kvalitet befasts.
 - Kvarhållande av närhet till kända personer med hjälp av olika signaler.
 - Utveckling av utforskande, språk och motorik – möjliggör närhet/avstånd.
 - Uppbyggande av inre arbetsmodeller, IAM.
 - ✧ Fas 4 – Förskoleåldern
 - Målinriktat partnerskap för att organisera anknytningssystemet.
 - Kontakt på distans.
 - Generalisering av anknytning.
-

Anknytningens kvalitet

- ✧ IAM återspeglar faktiska erfarenheter av samspel med anknytningspersonen
 - ✧ Speglar i vilken grad tidiga, implicita erfarenheter överensstämmer med vad senare explicita, språkliga minnen.
-

Organiserad anknytning (M. Aninsworth)

☞ Trygg anknytning

Balanserad strategi där både anknytning och utforskande får plats.

☞ Otrygg anknytning

☞ Undvikande mönster – minimerande strategi.

☞ Ambivalent mönster – maximerande strategi.

Desorganiserad anknytning

(Main & Solomon, 1986;1990)

✎ Extrem form av otrygg anknytning

– när anknytningsstrategin kollapsar på grund av förälderns oförmåga.

✎ Aggressiv inkongruens – förvirring

✎ Skrämt / Skrämmande – rädsla utan slut

Anknytning och Bindning (Bowlby, 1969)

- ✎ Anknytning (attachment) är ett målrelaterat beteendesystem som bygger på ett instinktivt socialt beteende med biologisk funktion
 - ↪ Barnet signalerar vid behov av hjälp
 - ✎ Bindning (bonding) är ett beteendesystem med både genetisk och erfarenhetsmässig grund
 - ↪ Föräldern ställer sig till barnets tjänst
-

Omvårdnad

lyhördhet för barnets signaler

Fyra dimensioner:

- ✧ Lyhördhet – Brist på lyhördhet
- ✧ Acceptans – Bortstötande
- ✧ Samarbete – Inblandning
- ✧ Tillgänglighet – Ignorans

(Anisworth, Bell & Stayton, 1971)

Anknytningsutveckling hos adopterade barn

- ✧ Adopterad före 6 månaders ålder:
Ingen skillnad jämfört med barn som vuxit upp med biologiska föräldrar.
 - ✧ Adopterad efter 6 månaders ålder:
Anknytningen till adoptivföräldern beroende av tidigare anknytningserfarenheter.
-

Losskoppling - detachment

Barnets separations/sorgeprocess
vid separation från en anknytningsperson

- ✎ Protest
 - ✎ Förtvivlan
 - ✎ Losskoppling – Barnet ”kopplar loss sig” från en anknytningsperson till förmån för en annan. Beteendet som ofta liknar otrygg anknytning.
-

ERA

English Romanian Adoptive Study

ca 150 barn adopterade från Rumänien 1990-92,
lämnade på barnhem före en månads ålder:

✧ 4 års ålder

☞ Brist på selektiv anknytning hos 3/4 av dem som bott mer än två år på barnhem samt hos 1/3 dem som adopterades före sex månaders ålder.

✧ 11 års ålder

☞ Kvarstående brist på selektiv anknytning

ERA

English Romanian Adoptive Study

- ✧ Förhöjd risk for bestående hämning i anknytningsrelationer.
- ✧ Oförmågan kan inte helt och hållet repareras av senare goda anknytningsrelationer
- ✧ *Känslig period* snarare än *kritisk period* eftersom inte alla barn drabbas.

(Rutter, 2006)

Att bli adoptivförälder

- ✧ Utåtriktad process
 - ✧ Lång väntan på barnet
 - ✧ Mer jämställd relation mellan mor och far
 - ✧ Ovisshet kring barnets tidiga historia gör det svårt att tolka barnets signal
 - ✧ Att kunna vara sensibel för sorgereaktioner mitt i den egna glädjen över barnet
-

Att möta barnet

”Att ta emot ett adoptivbarn menar jag innebär att i ännu högre grad upptäcka barnet. Vi behöver inte leta efter farfars öron eller mammas ögon eller mormors näsa eller vad det nu kan vara. Vi står inför det stora att upptäcka detta barn som är något unikt, sin egen.”

Lars-Åke Lundberg

(*Efterlängtd*, red. Kim Skoglund, 2006)
